

Казус

Иван Петров починал през 2015 г. и оставил като наследници сестра си Мария, брат си Димитър, както и Васил, син на по-рано починала сестра, който от 10 г. живеел в чужбина. Петров оставил в наследство апартамент в София на стойност 160 хил. лв., както и задължения към Топлофикация и ВиК в размер на 1000 лв. Мария и Димитър изплатили заедно задълженията на починалия Петров. През 2016 г. същите сключили помежду си договор за доброволна делба в писмена форма с нотариална заверка на подписите, с който уговорили апартаментът да бъде предоставен в дял на Димитър. Той се задължил да заплати в пари равностойността на дяловете на Мария и Васил от имота и заживял в наследствения апартамент.

През 2022 г. Васил се завърнал в България. Като разбрал какво се е случило, предявил иск за делба на наследствения имот. Ответниците – Мария и Димитър не подали отговор на исковата молба, но се явили в първото по делото открито заседание, като възразили, че: искът е недопустим, тъй като делба вече е извършена; Васил бил пропуснал възможността да приеме наследството. Димитър направил и възражение за придобиване на апартаментата по давност.

Въпроси:

1. Наследниците на Петров от кой ред са и с какви дялове?
2. Валиден ли е сключеният между Мария и Димитър договор за доброволна делба? Станал ли е Димитър собственик на имота въз основа на договора?
3. Трябвало ли е Васил първо да приеме наследството, преди да предяви иск за делба и основателно ли е възражението, че е пропуснал срока да стори това?
4. Допустимо ли е предявяването на възражение за давност след срока за отговор на исковата молба? Ако да, в каква ситуация съдът трябва да го разгледа? Основателно ли е възражението за придобиване на имота по давност?
5. Сключеният договор за доброволна делба пречка ли е за предявяване на иска за делба? Следва ли съдът да допусне делба?

Отговори:

1. Тъй като няма данни за наследници от I и II ред, наследяват тези от III ред – в случая братя и сестри. Сестрата, починала преди наследодателя, се замества от своя син Васил (чл. 10, ал. 2 ЗН). Дяловете на тримата наследници са равни.

2. Делбата е нищожна, тъй като в нея не са участвали всички наследници (чл. 75, ал. 2 ЗН). Васил към момента на извършване на делбата не е изявил воля за приемане или отказ от наследство, поради което е трябвало да участва. След като делбата е нищожна, Димитър не е станал собственик на имота по силата на договора.

3. Самото предявяване на иск за делба се разглежда като конклюдентно приемане на наследството, поради което не е било необходимо отделно приемане. Срок за приемане не е предвиден в закона, а производство по чл. 51 ЗН не е провеждано.

4. Възражението за придобивна давност не е преклудирано с изтичането на срока за отговор на исковата молба, предвид чл. 342 ГПК, който допуска в производството за делба то да се предяви и в първото по делото открито съдебно заседание – касае се по същество за възражение относно включване на имота в наследствената маса.

Придобиването по давност ще бъде разгледано, ако съдът приеме, че доброволната делба е нищожна и Димитър не е станал собственик на договорно основание, какъвто е настоящият случай.

Възражението за придобивна давност не е основателно. Димитър не е придобил собствеността по давност, тъй като е владял 6 години на правно основание, което не е годно да го направи собственик (нищожен договор). Той е недобросъвестен владелец и би станал собственик след 10 г. непрекъснато владение.

5. След като доброволната делба е нищожна, тя не е пречка за предявяване на иск за делба. Дори и ищецът да не се е позовал на нищожността, съдът служебно следва да я констатира, като преюдициален въпрос относно допустимостта на съдебната делба.

Тъй като Димитър не е придобил собствеността нито на договорно основание, нито по силата на давностно владение, имотът е съсобствен между участващите в производството съделители и делба следва да бъде допусната.